

عوامل طغیان و کنترل شهوت جنسی با نگاه قرآنی - حدیثی

عصمت زایر ابراهیمی^۱، محمد مهدی کریمی نیا^۲، مجتبی انصاری مقدم^۳

^۱ سطح دو (کارشناسی)، پژوهشگر مدرسه علمیه حضرت خدیجه (سلام الله علیها)، بندرماهشهر، خوزستان

^۲ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم (نویسنده مسئول)

^۳ دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، مدرس دانشگاه و پژوهشگر

چکیده

میل جنسی یکی از قوای درونی انسان است که با حفظ اعتدال آن سعادت را در پی خواهد داشت و در مقابل، افراط آن باعث شقاوت فرد می‌شود. رواج روابط نامشروع در جامعه باعث شده است؛ زندگی برای افراد سالم و متدین و کسانی که پایبند به دین و مذهب هستند دچار مشکل شود. چنین جامعه‌ای به مرضی مبتلا شده که درمان آن بسیار سخت است. اکثر جوانان غربی و برخی کشورهای اسلامی از این روابط به ستوه آمده‌اند دائم درصد درمان آن هستند ولی به خاطر دوری از دین و معنویت موفق نشدند. شناخت این عوامل که باعث طغیان این روابط نامشروع شده است می‌تواند مسیر را برای از بین بردن این روابط بکند و باعث ایجاد خانواده‌هایی با نشاط و روحیه مثبت خواهد شد و جامعه را به سوی از رشد و بالندگی هدایت بکند به طوری که جوانان بتوانند این روابط نامشروع و پست بدانند و از راه درست نسبت به شهوت جنسی خود اقدام بکنند. به همین علت هدف از این مقاله آگاهی نسبت به عوامل و کنترل طغیان جنسی است به طوری که فرد بتواند با استعانت از خداوند متعال خود را از ناپاکی‌ها حفظ نماید. روش جمع‌آوری مقاله حاضر به صورت کتابخانه‌ای بوده است.

واژه‌های کلیدی: تجمل، فتنه انگیز، هرزه نگاری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

در باوردینی، انسان بنا بر شخصیت تکوینی خود، موجودی گران مایه و بزرگوار است. کسی که در اوج کمال ایستاده و عنوان خلیفه الله را به خود اختصاص می‌دهد، آینه تمام نمای اسماء و صفات اوست. اما در عالم واقع فقط کسانی شایسته چنین مقامی هستند که توانسته باشند شخصیت اکتسابی خود را با شخصیت تکوینی هماهنگ کند و این ممکن نیست مگر اینکه انسان بتواند از همه موانع موجود رهگذر کند. قوه و شهوت جنسی می‌تواند به خودی یک مانع جدی برای انسان باشد. همین قوه جنسی که باعث تداوم حیات و تشکیل خانواده و جامعه می‌باشد اگر به درستی کنترل نشود ضرر به آسیب‌های فراوانی به انسان و جامعه می‌زند و انسان را از راه رسیدن به کمال باز نگه می‌دارد و علاوه بر آن باعث ایجاد اختلالات در زندگی افراد دیگر می‌شود.

امروز عوامل بسیار زیادی در تحریک این قوه نقش دارند. هر کدام از این عوامل می‌توانند باعث طغیان زیادی در این قوه بشوند و فرد و جامعه را دچار آسیب های روحی و جسمی بکنند. بی‌حجابی، چشم‌چرانی، تجمل و خودگرایی، رابطه پنهانی، رفتار فتنه انگیز و هرزه نگاری هر کدام تاثیر بسزایی در افزایش قوه جنسی و ایجاد روابط نامشروع در جامعه دارند.

گسترش طغیان جنسی در زمانهای گذشته به دوره‌هایی برمی‌گردد که راهبان کلیسا در مسیحیت، ازدواج را بر پدر و مادران روحانی حرام کردند و باعث شد نتیجه‌ی عکسی داشته باشد و آن زنان و مردان به خاطر سرکوب کردن میل جنسیشان منجر به طغیان شهوت جنسی در آنها شود و گسترش بی‌حجابی و برهنگی هم از دیگر عوامل افزایش طغیان جنسی به مرور زمانها شد. از طرفی در سالهای اخیر با توجه به گسترش تکنولوژی‌ها و ابزارهایی همچون ماهواره، موبایل هوشمند و غیره و ساخت برنامه‌ها و نرم‌افزارهایی همچون اینستاگرام و غیره تفکر و اندیشه انسانها به سمت و سوی تفکرات غربی رفته به طوریکه برخی از روابط بدون در نظر گرفتن موازین شرعی مجاز می‌دانند. هر چند بعدها چنین روابطی در بین جوانان دختر و پسر مجرد عادی محسوب می‌شود و حتی دست به رابطه‌ی نامشروع پیش از ازدواج زده‌اند. و نتایج تحقیقات در این زمینه نشان می‌دهد که چنین روابطی افزایش یافته است.

با توجه به بررسی‌های انجام شده در زمینه‌ی شهوتهای جنسی و مبارزه با آن، تعداد زیادی از کتابها و مقالات به طور عام به این مسئله پرداخته‌اند. مانند کتاب «مسئله حجاب» از مرتضی مطهری در تاریخ ۱۳۷۹ و مقالاتی همچون «راه‌های مبارزه با آفات عفاف» از محسن آشتیانی در تاریخ ۱۳۸۲، «ویژگی‌های عبادالرحمن(۸)؛ پرهیز شدید از انحرافات جنسی» از محمد محمدی اشتهاردی، در تاریخ ۱۳۷۹ و «مقابله با هرزه نگاری کودکان: بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و قوانین کیفری» از مرجان نگهی در تاریخ ۱۳۹۱ اشاره کرد. اما آنچه که در این مقاله درصدد آن هستیم با استفاده از آیات قرآن کریم و تبیین و تفسیر آنها

در مورد هر یک از عوامل طغیان شهوت جنسی و همچنین در روایات معصومین و کتب و مقالات به شناختن این عوامل بپردازیم.

حال اینکه این سوال مطرح می‌شود عوامل طغیان شهوت جنسی چیست؟، آیا در این زمینه روایاتی مطرح شده است؟ آیا تجمل‌گرایی، چشم‌چرانی، هرزه‌نگاری و غیره از عوامل طغیان جنسی است؟. بنابراین هدف از این مقاله شناخت عوامل طغیان جنسی و کنترل آنها که باعث می‌شود فرد به درمان این عوامل بپردازد و روابط نامشروع خود را کنترل کند. و نسلهای امروزی بتوانند با رعایت موازین شرعی و دوری از تجمل و چشم‌چرانی و غیره خود را از حرامها و ناپاکی‌ها حفظ کنند.

۱. مفهوم شناسی واژگان

۱-۱. «تجمل» در لغت و اصطلاح

«تجمل» در لغت به معنای «زیور بستن، آذین کردین، خودآراستن، مال و اثاثی گرانبها داشتن، خودآرایی، جاه و جلال» است. (معین، ۱۳۸۶: ۴۲۷/۱) در اصطلاح اخلاقی گرایش بیش از حد به زیبایی‌ها و ظواهر فریبنده دنیا را «تجمل» یا «تجمل‌گرایی» می‌نامند. (سایت پرسمان دانشگاهیان، معیار تجمل، معنای تجمل، حدود تجمل، تجمل‌گرایی، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۴:۲۵، <https://www.porseman.com/article>)

۱-۲. «فتنه» در لغت و اصطلاح

فتنه برگرفته از ماده‌ی «فتن» می‌باشد که لغویون در فرهنگ‌های واژگانی معانی مختلف را برای آن ذکر کرده‌اند. اکثر لغویان بیان کرده‌اند که کلمه‌ی «فتنه» در کلام عرب بر ابتلاء و اختبار دلالت می‌کند که اصل آن مأخوذ از عبارت‌هایی نظیر «فتنت الذَّهَبِ (الفِضَّة) إِذَا أَدخَلتْهَا فِي النَّارِ لِتَمييزِ الرَّدِيءِ مِنَ الْجَيِّدِ» و عبارت‌های مشابه که به معنای «احراق طلا یا نقره در آتش به قصد ابتلاء و اختبار» می‌باشد، چنان‌که «الْفَتْنُ» را به معنای سوزاندن چیزی در آتش گرفته‌اند و آیه‌ی ۱۳ سوره‌ی ذاریات «يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُقْتَنُونَ» را شاهدی قرآنی بر معنای اولیه این ماده ذکر کرده‌اند. (ابن منظور، ۱۴۱۴: ۳۱۷/۱۳؛ راغب اصفهانی، ۱۳۶۹: ۹/۴)

مصطفوی درباره‌ی اصل معنای «فتنه» می‌نویسد: «أَنَّ الْأَصْلَ الْوَاحِدِ فِي الْمَادَّةِ، هُوَ مَا يُوَجَّبُ اخْتِلافاً مَعَ اضْطِرَابٍ فَمَا أُوجِبَ هَذَيْنِ الْأَمْرَيْنِ فَهُوَ فِتْنَةٌ وَ لَهَا مَصَادِيقٌ كَالْأَمْوَالِ وَ الْأَوْلَادِ وَ الْإِخْتِلاَفِ فِي الْأَرْاءِ وَ الْعُلُوفِ فِي الْأَمْرِ وَ الْعَذَابِ وَ الْكُفْرِ وَ الْجَنُونِ وَ الْإِبْتِلَاءِ وَ غَيْرِهَا: اصل این ماده چیزی است که موجب اختلال و اضطراب گردد که دارای مصادیقی چون اموال، اولاد، اختلاف در دیدگاه‌ها، در زیاده‌روی در امور عذاب، کفر، جنون و آزمایش است». (مصطفوی، ۱۳۶۸: ۲۳/۹) و واژه‌ی «فتنه انگیز» در لغت به معنای «آشوبگر و آنکه در میان مردم اختلاف اندازد» می‌باشد. (معین، ۱۳۸۶: ۱۱۵۴/۱)

معنای اصطلاحی «فتنه» علامه طباطبایی (رحمة الله علیه) می فرماید: «فتنه عبارت از این است که بعضی از امت با بعضی دیگر اختلاف می کنند در امری که تمامی امت حقیقت امر را می فهمند که کدام است، ولیکن یک دسته از قبول آن سرپیچی، و آگاهانه به ظلم و منکر اقدام می کنند و آن دسته دیگر هم که حقیقت امر را قبول کرده اند، آنان را نهی از منکر نمی کنند و در نتیجه، آثار سوء آن دامنگیر همه می شود». (طباطبایی، محمدحسین، ۱۳۷۴: ۶۴/۹؛ حاجی خانی، بیدسرخ، ۱۳۹۲: ۹۸ - ۹۷)

۳-۱. «هرزه نگاری» در لغت و اصطلاح

لغت نامه های فارسی تعریفی از واژه «هرزه نگاری» ارائه نموده اند، فرهنگ معین کلمه «هرزه» را فساد، عیاش و بیهوده (معین، ۱۳۸۶: ۲/۲۰۹۳) و کلمه «نگاری» را تصویر کردن و رسم کردن معنا کرده است. (همان، ۱۹۷۳) می توان این واژه را در زبان فارسی به نمایش گذاشتن بدن برهنه انسان و یا عمل جنسی با هدف برانگیختن جنسی تعبیر کرد. (نگهی، ۱۳۹۱: ۱۴۰)

هرچند مقالات متعددی در این باره نگاشته شده لکن در بسیاری از موارد اصل تعریف هرزه نگاری مورد غفلت واقع شده و لذا ضروری است تعریف صورت گیرد وگرنه بیان عباراتی همچون «مداخله کیفری در حوزه هرزه نگاری، اگرچه در زمینه هرزه نگاری بزرگسالان در اغلب کشورها فرآیندی عقب گرا و حداقلی بوده است، در قلمرو حمایت کیفری از کودکان مداخله کیفری صورت گرفته است». تنها زمانی قابل تحلیل است که تعریف دقیقی از آن صورت گیرد و الا ادعای چیزی است که موضوع آن مبهم و قابل خدشه است. معلوم است هنگامی که در ایالات متحده آمریکا، مردها هر ساله بیشتر بر روی هرزه نگاری هزینه می کنند تا مجموعاً بر روی بلیط های سینما و هنرهای نمایشی، همین نتیجه را خواهد داد که براساس تعریف این سند بین المللی قیدهای بی شماری برای یک مساله بسیار زشت و پلید گذاشته شود!!

پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در خصوص فروش، فحشاء و هرزه نگاری کودکان (مصوب ۱۳۷۹/۳/۴ برابر با ۲۵ مه ۲۰۰۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد) که اتفاقاً ایران نیز به آن ملحق شده اینگونه «هرزه نگاری» را تعریف می کند: «هرزه نگاری کودک به هرگونه نمایش کودک درگیر در فعالیتهای واقعی یا مشابه سازی شده آشکار جنسی، با هر وسیله یا هرگونه نمایش اندام جنسی کودک برای اهداف عمدتاً جنسی اطلاق می شود». (سایت تبیان، هرزه نگاری چیست؟، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۲۰:۴۰ <https://article.tebyan.net/113184>)

۲. عوامل مؤثر در طغیان شهوت

از مسائل مهمی که انسان به ویژه جوانان که با آن درگیر هستند طغیان جنسی و عدم کنترل قوه شهوانی است. و بدیهی است که در صورت عدم تأمین این نیاز مشکلاتی برای انسان بروز و ظهور خواهد کرد. (سایت مگیان، کنترل و تعدیل غریزه جنسی (پرسش و پاسخ)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۹، ۱۷:۰۵)

عامل مؤثر در طغیان جنسی و شهوت به منظور کنترل آن با توجه به آیات و روایات بپردازیم. <https://www.magiran.com/article/2351435> به همین در این قسمت قصد داریم به ذکر چند

۱-۲. تجمل و خودآرایی

یکی از مسئله هایی که پس از عصر انقلاب جنسی در جامعه شدت گرفت، تجمل، خودآرایی و خودنمایی در میان زنان و مردان است که این مسئله آسیب های فراوانی را می تواند در پی داشته باشد. خودآرایی در جامعه ی ارزشی یک امر ناپهناجر به شمار می آید. (سایت راسخون، بررسی خودآرایی از منظر آیات و روایات (بخش دوم)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۶:۲۵،

<https://ar.rasekhoon.net/lifestyle/show/1405466>

پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله و سلم) می فرماید: «حکایت زنی که در زینت خویش برون خانه، دامن کشان رود چون ظلمتی است در روز قیامت که نور ندارد». (پاینده، ۱۳۸۲: ۷۱۶)

آرایش امری فطری و طبیعی بوده و در طبیعت رکن اعظمی است که هر مخلوقی و هر رشد و نمو و بالاخره هر مسیر تکاملی به ناچار از آن به نوعی بهره و نصیبی دارد تا هر زشتی را به زیبایی و هر بی فایده ای را به چیزی ثمربخش و بالاخره هر ناقصی را به مراحل از کمال ممکنه اش برساند. (سایت راسخون، بررسی خودآرایی از منظر آیات و روایات (بخش اول)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۶:۲۵،

<https://rasekhoon.net/lifestyle/show/1405417>

در قرآن کریم در آیات متعددی در مقام تنبیه زنان به زینت و خودآرایی اشاره شده است و از اینجا می توان دریافت که از نظر قرآن استعداد خودآرایی از جمله مواهب فطری روح انسان بوده که اگر انسان برخلاف این میل فطری گام بردارد اثرات نامطلوبی بر خانواده و اجتماع می گذارد. (همان)

در سوره ی نور، خداوند می فرماید: «و به زنان با ایمان بگو چشم از نگاه به مردان اجنبی فروبندند و فرجهای خویش را حفظ کنند و زینت را جز آنچه آشکار است آشکار نسازند و باید که روپوش هایشان را به گریبانها کنند و زینت خویش را نمایان نکنند مگر برای شوهرانشان و ...» (نور/۳۱) و در آخر آیه می فرماید: «مبادا پای خویش را به زمین بکوبند تا آنچه که از زینتشان که پنهان است ظاهر شود ...» (همان) و در آیه ای دیگر از سوره ی حجرات، منع خودآرایی در اجتماع کرده است و می فرماید: «و در خانه های خود بمانید و همچون جاهلیت نخستین (در برابر مردم) ظاهر نشوید» (احزاب/۳۳) که کلمه ی «تَبَرَّج» آمده به معنای آشکار ساختن زینت در برابر مردم است، و از ماده ی «برج» گرفته شده است که در برابر دیدگان همه ظاهر است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱: ۲۹۰/۱۷)

در جامعه ای که خودنمایی به حد زیادی رشد کند و در کنار آن بی بند و باری اخلاقی در میان زنان و مردان رواج پیدا کند، به طور حتم می تواند زمینه ساز نابودی ارزش ها و اخلاق در آن جامعه بود و آن را به

راحتی پیش بینی کرد. ما علاوه بر قرآن کریم، از پیشوایان عظیم الشان اسلام توجه کاملی به مسئله خودآرایی و زینت شده و این مسئله با تمام بی اهمیت بودن ظاهر امر، نادیده گرفته نشده است و روایاتی را بیان نموده اند و معصومین ما همانند قرآن خودآرایی و زینت را در خانه و برای همسر بسیار سفارش نموده اند و تحسین کرده اند و در مقابل خودآرایی در میان نامحرمان و اجتماع را مورد نکوهش قرار داده اند، به طوری که پیامبر خدا فرموده اند: «هر زنی که به خود عطر زند و از کنار عده ای [مرد] بگذرد، تا بویش به مشام آنها رسد، زنا کار است». (محمدی الی شهری، ۱۴۱۶: ۱۷۵۷/۲)

بدیهی است اگر حیای زن نابود یا کاسته شود، در خودآرایی و جلوه گری راه افراط و زیاده روی را خواهد پیمود و این عمل به خارج از خانه و ایجاد تحریک جنسی در جامعه کشیده خواهد شد که از عواقب خطرناک آن انحطاط و سقوط مقام معشوق و محبوب بودن زن و فروریختن بنیان خانواده یا ایجاد شکاف میان آن ها می باشد. و با توجه به آیات و روایات متعددی که بیان شد متوجه می شویم که استفاده مناسب از زینت و ترغیب مردم به آن ارزشمند است و زینت به خدا نسبت داده شده است و خودآرایی معقول و مشروع بر خلاف اسلام نیست. (سایت راسخون، بررسی خودآرایی از منظر آیات و روایات (بخش دوم)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۶:۲۵، <https://ar.rasekhoon.net/lifestyle/show/1405466>)

۲-۲. چشم چرانی

یکی از مهم ترین عوامل تحریک جنسی و طغیان آن، نگاه حرام یا چشم چرانی است. این عامل اغلب اوقات باعث ظهور انحرافات جنسی می گردد. خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید: «به مؤمنان بگو چشم های خود را [از نگاه به نامحرمان] فرو گیرند و فروج خود را حفظ کنند، این برای آنها پاکیزه تر است، خداوند از آن چه انجام می دهید آگاه است». (نور/۳۰؛ آشتیانی، ۱۳۸۲: ۹۷)

همانطور که زنا به نوبه خود یک عمل انحرافی محسوب می شود همین نگاه ساده هم در مرتبه خود یک عمل انحرافی است؛ زیرا چشم انسان دریچه ی حساسی است که لذت جنسی حاصل از نگاه در آن متوقف شده از این راه تا درون دل پیشروی می کند، وقتی نگاه تکرار می گردد؛ این پیشروی نیز سریعتر و عمیق تر می گردد و بالاخره به دنبال همین نگاه های به ظاهر ساده، غریزه جنسی شروع به طغیان می کند و به جایی می رسد که یک فرد هرزه و چشم چران به تمام معنی در امور جنسی شده و پرده حیاء و عفت و پاکی با همین نگاه ها، دریده می شود. چه بسا افرادی که تنها با یک نگاه، طوفانی در دل خود بپا می کنند و عشق های سوزان ولی نامشروع و پر از بدبختی به بار می آوردند که مفسد فراوان به دنبال دارد. (محمدی اشتهااردی، ۱۳۷۹: ۱۹)

از این رو است که امام صادق (علیه السلام) فرمود: «نگاه های پی در پی شهوت آلود، بذر طغیان غریزه جنسی را در قلب بیننده می پاشد و همین نگاه کافی است که فتنه ها و آشوب ها بر پا سازد». (ابن بابویه، ۱۴۱۳: ۱۸/۴)

در اغلب احادیث و بیان ها اینطور برداشت می شود که این نگاه حرام و چشم چرانی فقط متعلق به مردان است در صورتی که این برداشت اشتباه است، و برای زنان این امر هم نهی شده است و باید از نگاه حرام به نامحرم بپرهیزند. (محمدی اشتهاردی، ۱۳۷۹: ۲۰)

خداوند متعال در قرآن کریم بعد از امر به مردان و فرو بستن چشمانشان در برابر نامحرم در آیه ی بعد بلافاصله می فرماید: «و به زنان با ایمان بگو چشم های خود را فرو گیرند او از نگاه کردن به مردان نامحرم خودداری کنند» و دامان خود را حفظ نمایند». (نور/۳۱) و به این ترتیب چشم چرانی همانگونه که بر مردان حرام است، بر زنان نیز حرام می باشد و پوشانیدن عورت از نگاه دیگران، چه از مرد و چه از زن، برای زنان نیز همانند مردان واجب است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱: ۴۳۹/۱۴؛ آشتیانی، ۱۳۸۲: ۱۰۱)

نگاه کردن به ناموس دیگران خواست شیطان است. چشمی که تیره های آلوده نگاه را به نامحرمان پرتاب می کند، محل کمین شیطان است. شیطان از کمان چشم های او ناموس دیگران را نشانه می گیرد و باعث گناه می شود و ارتکاب این گناه، گذرگاهی برای ورود به منجلاب انحرافات دانسته است. (پایگاه اطلاع رسانی دفتر حضرت استاد حسین انصاریان، اهمیت و فضیلت چشم پاکی در نظر اسلام، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۲۲:۲۵، <https://www.erfan.ir/farsi/16954.html>) امام علی (علیه السلام) فرمود: «هر که چشمش را رها کند، آرامش خودش را بر باد داده است. هر که پی در پی (به حرام) نگاه کند، پشیمانیش پیوسته و دنباله دار خواهد بود». (شعیری، بی تا: ۹۳)

امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) ضمن خطبه ای مشهور به «دیباج» درباره ی عواقب چشم چرانی و نگاه به نامحرم می فرماید: «بندگان خدا ... گفتگو با زنان بلا آورد و دل را منحرف سازد و نظر بازی با آنان روشنی دل را ببرد، و چشم اندازی دام شیطان است، و همنشینی با سلطان بازی با آتش یا بر افروزنده آن است». (ابن شعبه حرانی، ۱۳۷۶: ۱۴۶ - ۱۴۵)

۲-۳. بی حجابی

بی حجابی یکی از عوامل طغیان جنسی است. پوشش زن یکی از بهترین وسایل صیانت او و عدم تعرض دیگران به او می باشد. از دیدگاه اسلام حجاب حافظ شخصیت، کیان و ارزش و اعتبار زن است. در وی آرامش و سکون ایجاد می کند و او را از تعرض و هرج و مرج باز می دارد؛ موجب می شود که او محوری برای کانون گرم یک خانواده باشد، نه معرضی برای تعرض هر بوالهوس و هرزه. (آشتیانی، ۱۳۸۲: ۱۰۷)

در چند جای قرآن مجید، خداوند متعال زنان را امر به حجاب فرموده اند. از جمله در آیه‌ی ۳۱ سوره نور آمده است: «آنها باید خمارهای خود را بر سینه های خود بیفکنند».

راغب می گوید: «اصل خمر پوشاندن چیزی است و به هر چیزی که با آن و به وسیله ی آن پوشانده می شود، خمار می گویند، ولی خمار در سخنان معمولی اسمی است برای روپوشی که زنان سر خود را با آن می پوشانند. جمع آن خمر است». (راغب اصفهانی، ۱۳۶۹: ۶۳۸/۱)

متفکر شهید و بزرگوار مرحوم مطهری می نویسد: «حقیقت امر این است که در مسأله ی پوشش و به اصطلاح عصر اخیر، حجاب - سخن در این نیست که آیا زن خوب است پوشیده در اجتماع ظاهر شود یا عریان؟ روح سخن این است که آیا زن و تمتعات مرد از زن باید رایگان باشد؟ آیا مرد باید حق داشته باشد که از هز زنی در هر محفلی حداکثر تمتعات را ببرد یا نه؟ اسلام که به روح مسائل می نگرد جواب می دهد: خیر. مردان فقط در محیط خانوادگی و در کادر قانون ازدواج و همراه با یک سلسله تعهدات سنگین می توانند از زنان به عنوان همسران قانونی کامجویی کنند، اما در محیط اجتماع استفاده از زنان بیگانه ممنوع است. و زنان از اینکه مردان را در خارج از کانون خانوادگی کامیاب سازند، به هر صورت و به هر شکل ممنوع می‌باشند». (مطهری، ۱۳۷۹: ۷۶ - ۷۵)

۴-۲. رابطه پنهانی

رابطه پنهانی و خلوت با افراد نامحرم و جنس مخالف یکی از عوامل طغیان شهوت جنسی است. از مکانهایی که در آن فرصت ارتکاب گناه بسیار مهیا است، مکانهایی است که از انظار دیگران به دور است و هیچ نوع مراقبتی جز مراقبت خداوند در آن وجود ندارد. امام علی (علیه السلام) از جمله علل و اسباب فجور را خلوت می‌داند. و افراد را از آن پرهیز می‌دهد. آنجا که می‌فرماید: «سبب الفجور الخلو؛ سبب گناه خلوت‌ها هستند». (اللیثی الواسطی، ۱۳۷۶: ۲۸۲)

برای پیشگیری از وسوسه های شیطانی، اسلام دستور می دهد که زن و مرد نامحرم هیچ گاه در محیط خلوت قرار نگیرند. (سایت حوزه، خلوت با نامحرم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۱۵، <https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/51836>) پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرماید: «از گفتگو با زنان نامحرم بپرهیزید، زیرا هر وقت مردی با زنی خلوت کند قصد او می‌نماید». (پابنده، ۱۳۸۲: ۳۵۶)

مراجع تقلید نیز خلوت با نامحرم در جای خلوت را جایز نمی‌دانند به ویژه آنجا که احتمال آلوده شدن به گناه باشد. (بنی هاشمی خمینی، ۱۳۸۵: ۱۱۱۱/۱، م ۸۸۹؛ ۲۸۳۶/۲، م ۲۴۴۵)

پیامبر(صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: «نباید هیچ مردی با زن نامحرم خلوت کند زیرا هیچ مردی با زن نامحرمی خلوت نمی کند، مگر اینکه شیطان سومین آنهاست. تا آنها را آن گونه که می تواند وسوسه کند و به فساد برانگیزد». (ابن حیون، ۱۳۸۵: ۲/۲۱۴)

امام علی(علیه السلام) فرمود: «هیچ گاه مردی با زن نامحرم در جای خلوت همراه نشود؛ زیرا هنگامی که مرد نامحرم و زن نامحرم در مکان خلوت همراه شوند سومین آنها شیطان خواهد بود». (نوری، ۱۴۰۸: ۲۶۵/۱۴؛ سایت حوزه، خلوت با نامحرم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۱۵، <https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/51836>)

اسلام به خطرات ناشی از روابط به اصطلاح آزاد دختر و پسر کاملاً آگاه است و نهایت مراقبت را در روابط و برخوردهای دختران و پسران دارد؛ تا حدی که منجر به انحراف و فساد نشود و طرفدار مشارکت دختران و پسران در جامعه به شکل معقول و با حفظ حریم است. اسلام در عین این که اجازه شرکت در اجتماعات را به دختران و پسران می دهد؛ دستور می دهد که به صورت مختلط نباشند و محل نشست و برخاست ها از یکدیگر جدا باشد. (سایت حوزه، اختلاط با نامحرم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۱۵، <https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/51877>)

از این رو پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله و سلم) دستور دادند که درب ورودی زنان به مسجدالنبی از درب ورودی مردان جدا باشد. سنت جاری مسلمین از زمان رسول خدا(صلی الله علیه و آله و سلم) بر این بوده که زنان از شرکت در مجالس و مجامع منع نمی شدند، همواره حریم را رعایت می کردند. در مساجد و مجامع، حتی در کوچه و خیابان، زن با مرد مختلط نبود. اگر زنان می خواستند بیرون بروند حریم را رعایت می کردند، به گونه ای که جلب توجه نامحرمان نشود. روزی رسول خدا(صلی الله علیه و آله و سلم) در بیرون مسجد دید مردان و زنان با هم از مسجد بیرون آمدند به زنها خطاب کرد بهتر است شما صبر کنید اول آنها بیرون بروند سپس شما بروید. (مطهری، ۱۳۷۹: ۲۱۵ - ۲۱۴)

بنابراین می توان گفت: نه حبس صحیح است نه اختلاط محرم و نامحرم، بلکه نگهداشتن حریم در اجتماع راه پسندیده است. هر چند که اختلاط محرم و نامحرم پیامدهایی دارد که عبارتند از:

الف) ارتباط نامشروع و عشق های هوس آلود برخی از پسران و دختران و اتلاف وقت آنان و احیاناً سرخوردگی و ناکامی آنان یکی از پیامدهای اختلاط محرم و نامحرم است.

ب) بیماری های روحی و جسمی: دختر و پسری که در اثر اختلاط عشق سوزانی به یکدیگر پیدا می کنند در صورت عدم وصال افسرده می شوند و از حالت تعادل روحی و اخلاقی خارج می شوند. گام اول برای سلامت جسمی و روحی جوانان، جداسازی و تفکیک دختر و پسر است تا زمینه های گناه و تحریک فراهم نشود.

ج) اغفال و فریب برخی از دختران و از بین رفتن حیا و عفت.

د) افت تحصیلی در اثر نگاهها و تماسهای حرام.

ه) جنایت و انتقام. (سایت حوزه، اختلاط با نامحرم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۱۵،

<https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/51877>

۵-۲. رفتار فتنه انگیز

رفتارهای فتنه انگیز یکی از عوامل طغیان شهوت جنسی است. آیه «یا نساء النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَ كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا * وَ مَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ تَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَ أَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا» (احزاب/۳۱ - ۳۰) به زنان دستور می دهد که در گفتگوی با نامحرم یا جایی که نامحرم بیمار دل، صدای آنها را می شنود به شکل جدی و معمولی سخن بگویند و از طنز و نازک کردن صدا و برخی حالات که باعث می شود شنونده شهوتران به فکر گناه بیفتد جدا پرهیز کنند. هر چند آیات فوق در مورد همسران پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) است؛ ولی از آنجا که ملاک و معیار اصلی؛ همان داشتن مقام و شخصیت و موقعیت اجتماعی است؛ این حکم در باره افراد دیگر که موقعیتی در جامعه دارند نیز صادق است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱: ۲۸۴/۱۷) بنابراین اگر فردی گناه و طاعتش تاثیری در اقبال و ادبار مردم به دین داشته باشد مشمول این حکم خواهد شد. (سایت بیتوته، با ناز و عشوه حرف نزنید، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۲۰،

<https://www.beytoote.com/religious/sundries/demur-ogle.html>

یا در آیه ای دیگر آمده است: «فَلَا تَلْعَضْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَ قُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا؛ هنگام سخن گفتن صدای خود را نازک نکنید که بیمار دلان در شما طمع خواهند کرد؛ بنابراین درست سخن بگویید». (احزاب/۳۲)

این آیه هم به مانند آیه قبل هر چند خطاب به همسران رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) است اما اختصاصی به آنها ندارد. این آیه به زنان دستور می دهد که در گفتگوی با نامحرم یا جایی که نامحرم بیمار دل، صدای آنها را می شنود به شکل جدی و معمولی سخن بگویند و از طنز و نازک کردن صدا و برخی حالات که باعث می شود شنونده شهوتران به فکر گناه بیفتد جدا پرهیز کنند. (سایت مشرق نیوز، تأملی در جزء بیست و دوم قرآن کریم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۲۰،

<https://www.mashreghnews.ir/news/1073017>

تعبیر به «الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ؛ کسی که در دل او بیماری است» تعبیر بسیار گویا از این حقیقت است که غریزه جنسی در حد تعادل و مشروع عین سلامت است؛ اما هنگامی که از این حد گذشت، تبدیل به نوعی

بیماری می شود تا آنجا که گاه به سر حد جنون می رسد که از آن تعبیر به «جنون جنسی» می کنند. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۱: ۲۸۹/۱۷)

این دستور یکی از اصول تربیت اسلامی و رعایت عفاف است که باید در مجالس میهمانی، برخوردهای کاری و اداری، کوچه و بازار و ... به شدت و دقت رعایت شود که غفلت از این توصیه قرآنی جز به سود شیطان صفتان نخواهد بود. (سایت مشرق نیوز، تأملی در جزء بیست و دوم قرآن کریم، تاریخ و ساعت دانلود: <https://www.mashreghnews.ir/news/1073017>، ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۲۰)

۲-۶. هرزه نگاری

یکی از عوامل طغیان شهوت جنسی، هرزه نگاری است. هرزه نگاری، با توجه به روش تهیه، تولید، محتوای محصولات و چگونگی توزیع، به چند دسته تقسیم می شود: با توجه به روش تولید، هرزه نگاری به دو دسته «هرزه نگاری سنتی» و «هرزه نگاری مجازی» تقسیم می شود. در هرزه نگاری سنتی، تصاویر و محتوای هرزه نگارانه با استفاده از روش های سنتی مانند فیلم، نقاشی، عکس و مجله تهیه می شود. با ظهور رایانه امکان تهیه محصولات هرزه نگارانه به صورت مجازی نیز فراهم شد. محصولات هرزه نگارانه با توجه به چگونگی پخش، به دو نوع «هرزه نگاری آنلاین یا زنده» و «هرزه نگاری آفلاین یا ضبط شده» دسته بندی می شود. (نگهی، ۱۳۹۱: ۱۴۱)

امروزه با پیشرفت فناوری، متأسفانه هرزه نگاری مجازی بسیار رو به افزایش است. هرزه نگاری آنلاین یا زنده که به دنبال هرزه نگاری مجازی، باب شده است، نوعی از هرزه نگاری است که افراد در یک زمان معین میتوانند به طور زنده تصاویر و فیلم هایی را که در همان لحظه ضبط میشود، مشاهده کنند یا اینکه با شخصی دیگر به طور هم زمان گفتگوی مستهجن داشته باشند. در حال حاضر، دسترسی به هرزه نگاری مجازی بسیار راحتتر از دسترسی به هرزه نگاری سنتی است. مطالعات متعدد صورت گرفته، حاکی از استفاده روزافزون از سایتهای اینترنتی مختص به سکس است. برآورد شده است که حدود ۱۲ درصد از سایتهای اینترنت، حاوی مطالب پورنوگرافی (هرزه نگاری) هستند و ۱۳ درصد از جمعیت امریکا به طور منظم به سایتهای پورنو دسترسی دارند که نزدیک به ۷۵ درصد آنها مرد هستند. (فیاض، بختیاروند، ۱۳۹۷: ۸۳)

اگرچه نخستین تصاویر اندام برهنه انسان، در نقاشیهای درون غار و پس از آن در آثار کلاسیک نقاشیهای یونان، روم، چین و هند باستان به تصویر کشیده شده است، اما پدیده هرزه نگاری و تهیه تصاویر هرزه نگارانه با تهیه کتابچه های آموزش روابط جنسی در اواسط قرن ۱۵ میلادی در چین پا به عرصه وجود گذاشت و با پیدایش رسانه های دیداری و شنیداری و گسترش روزافزون اینترنت و فناوری های ارتباطی در دنیای معاصر، رواج بسیار یافته است. (نگهی، ۱۳۹۱: ۱۳۶) اگرچه این گونه تصاویر در ابتدا بیشتر جنبه آموزشی

داشت، اما اینترنت این بستر را فراهم آورد تا افراد سودجو برای کسب منفعت خود آن را به صورت یک صنعت خطرناک در بیاورند. (فیاض، بختیاروند، ۱۳۹۷: ۸۴)

وب گاه های اینترنتی قدیمی ترین و رایج ترین شکل دسترسی به هرزه نگاری در اینترنت محسوب می شوند. از زمان تولد وب در دهه ۱۹۹۰ بستر جدیدی برای انتشار و توزیع محتوای هرزه نگارانه فراهم شد. تا پیش از آن، محتوای هرزه نگارانه در شکل های متن، صدا، عکس و فیلم در رسانه های متعددی از قبیل کتاب، مجله، نوار ویدئویی، سینما و برخی شبکه های محدود تلویزیونی منتشر می شدند. آمارها نشان می دهد ۱۲ درصد از وب گاه های اینترنتی محتوای هرزه نگارانه دارند. در بعضی از این سایت ها حتی محتویات هرزه نگارانه به صورت مستقیم ارائه نمی شوند، بلکه آنها ظاهری شبیه به سایت های معمولی و یا حتی بازی و آموزشی دارند و فرد در مواجهه ابتدایی متوجه چنین محتویاتی نمی شود، اما با ادامه فعالیت افراد در این گونه سایت ها، پیشنهادهایی مبنی بر عضویت در سایت های دیگر یا کلیک کردن روی مطالبی خاص به آنها ارائه میشود که سعی دارند با سودجویی از ذهن کنجکاو نوجوان آنها را وارد دنیایی از محتویات هرزه و مستهجن کنند. (همان)

اینترنت، ارزانترین، سریعترین و بینامترین منبع برای هرزه نگاری است. عاملان هرزه نگاری از فروش آنلاین محصولات خود بیش از یک میلیارد دلار درآمد کسب کرده اند. ۷۰ درصد کودکانی که تصاویر پورنو را در اینترنت می بینند، از طریق کتابخانه های عمومی و مدارس به اینترنت دسترسی دارند. آنچه که در مورد اینترنت مهم است، امکانی است که اینترنت در اختیار صنعت پورنوگرافی قرار میدهد. در قوانین بین المللی، پورنوگرافی کودکان جرم است و معمولاً فیلمهای مختلف با درجه بندی های جنسی به فروش می روند، اما در فضای اینترنتی این موضوع رعایت نمی شود. اینترنت فضای به شدت گسترده و نامشخص و متغیر است و افراد میتوانند تحت پوشش نام ها و فعالیت های گوناگونی در اینترنت با ارائه فیلم های پورنو به کودکان بپردازند. اینترنت دقیقاً فضای غیرقابل مهار را ایجاد کرده است که بهترین منبع تغذیه تصاویر و فیلم ها و مطالب پورنو برای جوامعی است که این مقوله در آنها غیرقانونی است. (ربیعی، رضانیا، ۱۳۹۱: ۴)

امروزه با پیشرفت گوشی های هوشمند و داندلود و نصب انواع نرم افزارها، هرزه نگاری به صورت خاموش وارد خانواده ها شده است. چه بسا افرادی از خانواده هنگامی که در جمع خانواده و در حال صحبت کردن هستند به راحتی از طریق گوشی های همراه خود به اینگونه محتویات دسترسی دارند. همچنین در رابطه با فرزندان و به خصوص نوجوانان متأسفانه همین حضور آنان در جمع باعث می شود که اعضای خانواده هیچ گونه شکی به آنان نکنند. در حال حاضر کانال ها و سایت هایی در فضای اینترنت وجود دارد که بلافاصله با عضویت افراد در آنها، محتویات مستهجن را به صورت روزانه برای اعضای خود ارسال می کنند و این امر باعث می شود که دیدن این گونه مطالب برای اعضای آنها به صورت عادت درآید و اگر فردی در ابتدا به

خطر کنجکاوای وارد چنین کانال یا سایتی شده است، به تدریج به این گونه محتوایات اعتیاد پیدا کند. همانطور که بیان شد هرزه نگار امروز در طغیان شهوت جنسی بسیار فعال است. (فیاض، بختیاروند، ۱۳۹۷: ۸۵ - ۸۴)

نتیجه گیری

مقاله حاضر تحت عنوان «عوامل طغیان شهوت جنسی» است. در جامعه‌ی امروزی با توجه به رواج روابط نامشروع زندگی برای افراد سالم و مذهبی دچار مختل شده به طوریکه درمان و معالجه آن بسیار سخت شده است. هر چند که برخی از متفکران بی‌دین چنین روابطی را ستوده‌اند اما وقتی با امراض روحی، روانی و جسمی مواجه شده‌اند پی به درمان آن از راه دین مبین اسلام برده‌اند. جهت کنترل میل جنسی افراطی، به منظور رسیدن به کمال و سعادت و تداوم حیات و تشکیل خانواده سالم.

به همین دلیل هدف از نگارش و تدوین این مقاله بررسی عوامل طغیان جنسی و شناخت آنها جهت کنترل میل افراطی به خصوص نسلهای امروزی که با رفتارهای ناشایست و نامشروع مواجه هستند تا اینکه بتوانند خود را از بی‌عفتی و بی‌حیایی و ناپاکی نجات دهند.

بی‌تردید یکی از نیرومندترین غرایز نیروی شهوت و غریزه جنسی است این نیرو که از ابتدای تولد به صورت نهفته در وجود آدمی به ودیعه نهاده شده است تا زمان بلوغ همچنان دوران آرام و بی‌حرکی را پشت سر می‌گذارد اما به محض شروع دوران نوجوانی آرام آرام زمان بیداری و شکفتگی آن فرا می‌رسد و رفته‌رفته تمام وجود نوجوان را در بر می‌گیرد و بر تمامی رفتار انسان اثر می‌گذارد و فرد را با مشکلات جدی مواجه می‌کند. عوامل بسیاری باعث طغیان این قوه شهوت می‌شوند.

بی‌حجابی تجمل‌گرایی هرزه نگاری و بسیاری از موارد دیگر باعث طغیان این قوه می‌شود و فرد را از مسیر حق و پیمودن راه معنویت بازمی‌دارد. بر ما لازم است این عوامل تحریک قوه را بشناسیم و به درمان آنها بپردازیم.

منابع

* قرآن.

۱. آشتیانی، محسن، (۱۳۸۲)، راه‌های مبارزه با آفات عفاف، علوم قرآن و حدیث، شماره ۳۱ و ۳۲.
۲. ابن بابویه، محمد بن علی، (۱۴۱۳)، من لا یحضره الفقیه، (محقق و مصحح: علی اکبر غفاری)، ج ۴، چاپ دوم، قم، دفتر انتشارات اسلامی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
۳. ابن حیون، نعمان بن محمد مغربی، (۱۳۸۵)، دعائم الاسلام، (محقق و مصحح: آصف فیضی)، ج ۲، چاپ دوم، قم، مؤسسه آل‌البیت (علیهم السلام).

۴. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، (۱۳۷۶)، **تحف العقول**، (مترجم: محمدباقر کمره‌ای)، (محقق و مصحح: علی اکبر غفاری)، چاپ ششم، تهران، انتشارات کتابچی.
۵. ابن منظور، محمد بن مکرم، (۱۴۱۴)، **لسان العرب**، (محقق و مصحح: جمال الدین میردامادی)، ج ۱۳، چاپ سوم، بیروت، دارصادر.
۶. اللیثی الواسطی، علی بن محمد، (۱۳۷۶)، **عیون الحکم و المواعظ**، (محقق: حسین الحسنی البیرجندی)، چاپ اول، قم، دارالحديث.
۷. بنی هاشمی خمینی، محمدحسن، (۱۳۸۵)، **توضیح المسائل مراجع مطابق با فتاوی سیزده نفر از مراجع تقلید**، ج ۱ و ۲، چاپ اول، قم، دفتر انتشارات اسلامی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم (ناشر دیجیتال): مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان).
۸. پاینده، ابوالقاسم، (۱۳۸۲)، **نهج الفصاحه**، چاپ چهارم، تهران، دنیای دانش.
۹. حاجی خانی، علی، بیدسرخ، علی، (۱۳۹۲)، **راهکارهای مبارزه با فتنه‌های اجتماعی با تکیه بر آیات و روایات**، پژوهشنامه معارف قرآنی، شماره ۱۵.
۱۰. راغب اصفهانی، حسن بن محمد، (۱۳۶۹)، **ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن با تفسیر لغوی و ادبی قرآن**، (مترجم: غلامرضا خسروی حسینی)، ج ۱ و ۴، چاپ اول، تهران، انتشارات مرتضوی.
۱۱. ربیعی، علی، رضایا، آوات، (۱۳۹۱)، **آسیب شناسی اینترنت و بحران اخلاقی در جوامع معاصر**، فصلنامه اخلاق در علوم فناوری، شماره ۴.
۱۲. شعیری، محمد بن محمد، (بی تا)، **جامع الأخبار**، چاپ اول، نجف، مطبعه حیدریه.
۱۳. طباطبایی، محمد حسین، (۱۳۷۴)، **المیزان فی تفسیر القرآن**، (مترجم: محمدباقر موسوی)، ج ۹، چاپ پنجم، قم، دفتر انتشارات اسلامی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
۱۴. فیاض، ایراندخت، بختیاروند، مریم، (۱۳۹۷)، **هرزه نگاری: چالشی فراوری تربیت جنسی از دیدگاه اسلام**، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، شماره ۳۹.
۱۵. محمدی اشتهاردی، محمد، (۱۳۷۹)، **ویژگی‌های عباد الرحمن (۸)**: پرهیز شدید از انحرافات جنسی، فلسفه و کلام، شماره ۲۲۸.
۱۶. محمدی الی‌شهری، محمد، (۱۴۱۶)، **میزان الحکمه**، ج ۲، چاپ اول، بی جا، دارالحديث.
۱۷. مصطفوی، حسن، (۱۳۶۸)، **التحقیق فی کلمات القرآن الکریم**، ج ۹، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۱۸. مطهری، مرتضی، (۱۳۷۹)، **مسئله حجاب**، چاپ پنجاه و دوم، تهران، انتشارات صدرا.
۱۹. معین، محمد، (۱۳۸۶)، **فرهنگ فارسی معین**، ج ۱ و ۲، چاپ چهارم، تهران، انتشارات ادنا.
۲۰. مکارم شیرازی، ناصر، (۱۳۷۱)، **تفسیر نمونه**، ج ۱۴ و ۱۷، چاپ دهم، تهران، دارالکتب الاسلامیه.
۲۱. نگهی، مرجان، (۱۳۹۱)، **مقابله با هرزه نگاری کودکان: بررسی تطبیقی اسناد بین المللی و قوانین کیفری**، پژوهشنامه حقوق کیفری، شماره ۲.

۲۲. نوری، حسین بن محمدتقی، (۱۴۰۸)، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۴، چاپ اول، قم، مؤسسه آل البيت(علیهم السلام).
۲۳. پایگاه اطلاع رسانی دفتر حضرت استاد حسین انصاریان، اهمیت و فضیلت چشم پاکی در نظر اسلام، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۲۲:۲۵، <https://www.erfan.ir/farsi/16954.html>
۲۴. سایت بیتوته، با ناز و عشوه حرف نزنید، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۲۰، <https://www.beytoote.com/religious/sundries/demur-ogle.html>
۲۵. سایت پرسمان دانشگاهیان، معیار تجمل، معنای تجمل، حدود تجمل، تجمل گرایی، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۴:۲۵، <https://www.porseman.com/article>
۲۶. سایت تبیان، هرزه نگاری چیست؟، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۲۰:۴۰، <https://article.tebyan.net/113184>
۲۷. سایت حوزه، اختلاط با نامحرم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۱۵، <https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/51877>
۲۸. سایت حوزه، خلوت با نامحرمان، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۱۵، <https://hawzah.net/fa/LifeStyle/View/51836>
۲۹. سایت راسخون، بررسی خودآرایی از منظر آیات و روایات (بخش اول)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۶:۲۵، <https://rasekhoon.net/lifestyle/show/1405417>
۳۰. سایت راسخون، بررسی خودآرایی از منظر آیات و روایات (بخش دوم)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۶:۲۵، <https://ar.rasekhoon.net/lifestyle/show/1405466>
۳۱. سایت مشرق نیوز، تأملی در جزء بیست و دوم قرآن کریم، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶، ۱۷:۲۰، <https://www.mashregnews.ir/news/1073017>
۳۲. سایت مگیران، کنترل و تعدیل غریزه جنسی (پرسش و پاسخ)، تاریخ و ساعت دانلود: ۱۳۹۹/۱۰/۱۹، ۱۷:۰۵، <https://www.magiran.com/article/2351435>